

ØSTRE LANDSRET
DOM
afsagt den 15. september 2021

Sag BS-533/2018-OLR
(23. afdeling)

MUNCK HAVNE & ANLÆG A/S
(advokat Jacob Fenger)

mod

GLOBALCONNECT A/S
(advokat Kim Breide Ulrich)

Retten i Svendborg har den 19. december 2017 afsagt dom i 1. instans (sag BS-994/2016-SVE).

Landsdommerne Morten Christensen, Gunst Andersen og Thomas Petersen (kst.) har deltaget i ankesagens afgørelse.

Påstande

Appellanten, MUNCK HAVNE & ANLÆG A/S, har gentaget sine påstande for byretten om frifindelse, subsidiært betaling af et mindre beløb end påstået.

Indstævnte, GLOBALCONNECT A/S, har påstået dommen stadfæstet.

Supplerende sagsfremstilling

Der har for landsretten været afholdt syn og skøn, i hvilken forbindelse skønsmand [HM] har afgivet fire syns- og skønserklæringer.

Forklaringer

[Vidne 1] og [vidne 2] har afgivet supplerende forklaring. [IP] og skønsmand [HM] har endvidere afgivet forklaring.

[Vidne 1] har forklaret blandt andet, at appellantens opgaver under entreprisen også omfattede udgravning af 5-6 plantehuller på 1 meters dybde, og at appellanten derudover har anvendt maskiner til løftearbejde i forbindelse med entreprisen.

Foreholdt entrepriseaftale af 7. april 2016 vedrørende helhedsgenopretning af Valby Langgade forklarede vidnet, at den samlede entreprisenum var ca. 18 mio. kr. Appellanten har en ansvarsforsikring, men vidnet ved ikke om den er anvendt i denne sag.

[Vidne 2] har forklaret blandt andet, at de under sagen fremlagte fotos af gravstedet viser, at der ligger dækbånd ovenpå de rør, som er skåret over. Den grønne streg på oversigtsfoto i Lifas e-mail af 12. januar 2017 viser det vandrette plan for tracéet, og der burde ikke være fejl på billedet. Markeringen af tracéet sker digitalt ved, at man sætter en GPS på tracéet, inden man lægger dækbånd og grus på. Appellanten kunne have fundet ud af, hvor tracéet lå, ved at kigge på oversigtsfotoet. Indstævnte skriver altid i forbindelse med levering af ledningsoplysninger, at de kan kontaktes "24/7", og at de vil komme og lokalisere ledninger, hvis de bliver anmodet om det. Appellanten burde have skåret langs tracéet og derefter anvendt en borehammer for at bryde asfalten op. Herved ville man have kunnet lokalisere ledningerne uden at beskadige dem. Hvis man konstaterer, at ledninger ligger højt, kan man bede ledningsejeren om at sænke rørene. Indstævnte blev ikke kontaktet af appellanten med henblik på hverken lokalisering eller sænkning af rørene. Hvis man skulle følge normal praksis, burde appellanten have markeret på asfalten med sprayfarve, så den der skærer, kan se hvor ledningerne ligger. Der var ingen kontakt med appellanten under hele processen. Indstævnte har ikke ændret i ledningsoplysningerne i ledningsejerregistret, heller ikke omkring dybden. Indstævnte følger de regler, som gælder det år ledningerne er lagt i jorden. Hvis der arbejdes på det sted, hvor ledningerne ligger i jorden, kan det påvirke ledningernes placering både horisontalt og vertikalt. Indstævnte ved derfor ikke, om ledningerne af den årsag har flyttet sig. Vidnet mener ikke, indstævnte har pligt til at ændre registreringer i ledningsregistret. Den ved reparationen konstaterede dybde, gav ikke indstævnte anledning til at ændre ledningsoplysningerne. Ved reparationen har man sandsynligvis sænket kablerne, men vidnet ved det ikke. Dækbånd skal normalt ligge 5-10 cm over ledningerne med grus imellem. Vidnet kan ikke se på de under sagen fremlagte fotos, om dækbåndet har ligget ovenpå ledningerne.

[IP] har blandt andet forklaret, at han er ansat i Københavns Kommune, og at han siden 1. januar 2021 har haft ansvar for vedligeholdelsesarbejder, som Københavns Kommune selv udfører. Han er ansvarlig for gravetilladelser og graveområdet. Han er uddannet bygningskonstruktør fra 1977 og har arbejdet i

bygge og anlægsbranchen siden. Han har arbejdet i Københavns Kommune de sidste 17-18 år. Han har ikke haft noget med skaden i denne sag at gøre, men har deltaget i udarbejdelsen af gravetilladelsen i sagen. København Kommunes regler for gravetilladelser er ikke nye. Vilklårene dateret 2014 er en sammen-skrivning af allerede gældende regler. Københavns Kommune laver regler for både sideværts og vertikal placering af ledningstracéer.

Vidnet har nogle gang deltaget i ledningsejermøder. De indkaldes typisk i forbindelse med, at man planlægger en større reovering, for eksempel hvis ledningsejere skal have flyttet ledninger. Hvis man laver en "en-til-en reovering", uden flytning af koter, afholdes typisk ikke ledningsejermøde.

Når der ikke er plads til ledninger, må ledningsejeren lægge nye kabler under eksisterende rør og ledninger.

Han kan ikke huske, om kommunen har givet dispensationer for dybdekrav.

Foreholdt mødereferat fra Københavns Kommune om genopretning af Gl. Køge Landevej kan vidnet ikke svare på, hvorfor der står, at ledninger skal ligge minimum 25 cm under fortov. Vidnet tror, det kan have været aktuelt i projektet på Gl. Køge Landevej, som er nævnt i referatet.

Han mener, at der skal være 15 - 20 cm mellem rør og dækbånd, og at et dybdemål på 45 cm skal regnes fra overkant af terræn. Der er forskel på dybdekrav alt efter, om ledningen ligger under kørebane eller fortov.

Skønsmand [HM] har forklaret, at han ikke har ændringer eller tilføjelser til sine skønserklæringer i sagen.

Telekabler er lette kabler, som ligger i minimum 0,4 meters dybde, da de ikke udgør en stor risiko. Normalt ville man sikre sig, at ledninger ligger under befæstelsen i vejbanen. Normalt ville en vejmyndighed have ledninger til at ligge i en dybde på mellem 0,5 og 0,8 meter og dermed under bundsikring. Der er forskel på kørebaner og fortov i forhold til bærelag.

Hvis vejmyndigheden betinger en ledningsdybde, vil dybden skulle regnes fra overkant af slidlag (overfladen) til overkant af ledningen.

Når der i indmålingen af 25. maj 2005 er angivet "jordækningen 0,50 m", mener han ikke, at dette er udtryk for, hvilket materiale det er. Det kan være både asfalt, grus, stabilgrus m.v.

Vedrørende vejkotter oplyser vidnet, at for eksempel "kote 8,37" er højere end kote 8,10. Man regner koter fra havets overflade. Der står rettelig kote 8,19 i do-

kumentet "Valby Langgade, Koteplan", tegning nr. 8 V38-1 af 16. april 2016 og ikke kote 8,10, således som han har anført i besvarelsen af spørgsmål 3.1.

Om det i sagen omhandlede tracé, mener han ikke, at dybden har ændret sig siden 2005, hvor tracéet blev lagt i jorden. Der er lavet venstresvingsbane på stedet siden, og han gætter på, at niveauet for ledningernes placering ikke er ændret ved etablering af venstresvingsbanen.

Efter hans opfattelse giver det ikke mening at lægge asfalt direkte på en plastikledning, da varm asfalt vil smelte plastikken rundt om ledningen.

I København vil asfaltskærere forvente, at ledninger ligger i minimum 0,5 meters dybde. Han kan ikke med sikkerhed udtale sig om, hvorvidt GLOBALCONNECT A/S' kabler oprindeligt blev lagt 0,5 meter under terræn.

Anbringender

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten, idet MUNCK HAVNE & ANLÆG A/S for landsretten dog ikke har bestridt opgørelsen af erstatningskravet.

Landsrettens begrundelse og resultat

Der har for landsretten været afholdt syn og skøn, og skønsmanden har uddybet erklæringerne. Der er efter landsrettens vurdering ikke herved fremkommet nye og for sagens afgørelse væsentlige oplysninger.

Gravearbejde er i § 12 i bekendtgørelse nr. 1011 af 25. oktober 2012 om registrering af ledningsejere i overensstemmelse med de specielle bemærkninger til § 9 i lov om registrering af ledningsejere (LFF nr. 52 i 2003) bestemt som alle fysiske arbejder, der kan beskadige nedgravede ledninger. Anvendelsen af en skæremaskine, der skærer gennem vejarealets asfaltbelægning med henblik på opbrydning af asfalt i forbindelse med regulering af kantsten, må derfor og efter en naturlig sproglig forståelse anses for et gravearbejde i relation til lov om registrering af ledningsejere.

Herefter, og af de af byretten i øvrigt anførte grunde, tiltrædes det, at MUNCK HAVNE & ANLÆG A/S er ansvarlig for skaden, som opstod ved skæringen i asfalten uden forudgående lokalisering af GLOBALCONNECT A/S' kabler på tværs af det tracé, kablerne var nedlagt i.

Endvidere tiltrædes det, at kablernes placering umiddelbart under eller tæt på asfaltbelægningen ikke var upåregnelig, da der kan være sket ændringer i forholdene på skadestedet efter nedlægningen af kablerne, og da MUNCK HAVNE & ANLÆG A/S ikke har afkræftet formodningen for, at kablerne oprindeligt blev nedlagt i sædvanlig dybde.

Som følge heraf, og idet der ikke er tvist om kravets beløbsmæssige opgørelse, stadfæster landsretten dommen.

Efter sagens udfald skal MUNCK HAVNE & ANLÆG A/S til GLOBALCONNECT A/S for landsretten betale 40.000 kr. til dækning af udgiften til advokatbistand ekskl. moms. Der er ved fastsættelsen af beløbet udover sagens værdi taget hensyn til sagens omfang og forløb, herunder at der har været afholdt syn og skøn med afgivelse af fire syns- og skønserklæringer. MUNCK HAVNE & ANLÆG A/S skal endeligt afholde udgiften til syn og skøn, som foreløbigt er betalt af MUNCK HAVNE & ANLÆG A/S.

THI KENDES FOR RET:

Byrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for landsretten skal MUNCK HAVNE & ANLÆG A/S inden 14 dage betale 40.000 kr. til GLOBALCONNECT A/S. Beløbet forrentes efter rentelovens § 8 a.